

Participatieverslag Warmteprogramma 2025

Bijlage bij het Warmteprogramma Rijswijk 2025

Versie 1.0 (ontwerp)

September 2025

Gemeente Rijswijk

Corsanummer: 25.052812

Inhoudsopgave

1 Inleiding	3
2 Aanleiding	3
3 Doelen van de participatieactiviteiten Warmteprogramma	3
3.1 Drie delen	4
4 Werkwijze en aanpak	4
4.1 Aanpak	4
4.2 Werkwijze	4
4.3 Adviesraad Energietransitie	5
5 Overzicht communicatie en berichtgeving	6
5.1 Website Rijswijk Schakelt Over	6
5.2 Nieuwsbericht Website Rijswijks Dagblad	6
5.3 Rijswijksdagblad	7
5.4 Rijswijk Regel Recht	7
5.5 Social Media	8
5.6 Screencast scherm in de hal van Huis van de stad	8
5.7 Banners	8
5.8 Webinar	8
6 Bevindingen participatieactiviteiten	9
6.1 Bereik	9
6.2 Bevindingen	9
6.3 Fotoverslag inloopavonden en webinar	10
7 Tot slot	13
8 Bijlages	14
8.1 Banners Informatieavonden	14
8.2 Data, locaties, tijdstippen en bemensing inloopavonden	19

1 Inleiding

In deze bijlage staat beschreven welke participatie-activiteiten we hebben ondernomen om onze inwoners en ondernemers te betrekken bij het onderwerp 'Warmteprogramma Rijswijk'. In dit verslag gaan we in op:

- de aanleiding (hoofdstuk 2);
- de doelen van participatie in het Warmteprogramma (hoofdstuk 3);
- onze werkwijze en aanpak (hoofdstuk 4);
- de resultaten van de inloopavonden en de webinar (hoofdstuk 5);
- het meenemen van resultaten in visie- en planvorming (hoofdstuk 6).

2 Aanleiding

Het Warmteprogramma is een belangrijke stap op weg naar een aardgasvrije gebouwde omgeving in Rijswijk in 2050. Gedurende dit proces zetten we duidelijk in op het betrekken van inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners.

De gemeente vindt het belangrijk om inwoners goed te informeren over wat de Warmtetransitie inhoudt. Dit doen wij door middel van duidelijke en toegankelijke communicatiekanalen, zoals nieuwsbrieven, sociale media en informatiebijeenkomsten. We vinden het belangrijk dat inwoners begrijpen waarom de warmtetransitie nodig is en welke gevolgen dit met zich meebrengt. De gemeente hecht er veel waarde aan dat inwoners de kans krijgen om hun stem te laten horen over de warmtetransitie in Rijswijk.

Naarmate we dichter richting 2050 komen zullen er meer beslissingen moeten worden genomen. De energietransitie gaat dan steeds meer van visie en planvorming richting de uitvoering. De mate van communicatie en participatie zullen meebewegen en meer en meer op buurtniveau plaats gaan vinden. Ook zal de participatie toenemen. Dit doen we door het aantal momenten beperkt te houden maar de participatiemomenten die we inzetten wel breed uit te zetten.

3 Doelen van de participatieactiviteiten Warmteprogramma

Voor het Warmteprogramma zijn meerdere fysieke en een digitale participatiebijeenkomsten georganiseerd, waar inwoners hun ideeën en betrokkenheid kunnen delen. We willen daarmee als gemeente een open dialoog creëren en is het de bedoeling dat inwoners zich betrokken voelen, informatie kunnen vinden, vragen kunnen stellen, hun mening kunnen geven en ideeën kunnen bespreken.

Het proces van de warmtetransitie is dynamisch en kan zich mede ontwikkelen op basis van de input van inwoners. Draakvlak is cruciaal voor uitvoering van de warmtetransitie. Dat betekent dat wij als gemeente een taak hebben om in het beleid rekening te houden met zorgen en wensen van inwoners, zodat het aansluit op hun beleving en behoeften. Participatie is daarvoor onmisbaar. De eerste stap daarin is inwoners informeren en meenemen in wat de opgave voor de komende periode is.

We hebben ingezet op participatieniveau meeweten/informeren met de mogelijkheden om input en vragen mee te geven.

3.1 Het doel van de participatie bestaat uit drie delen

1. Het eerste beoogde resultaat is nieuwsgierigheid en betrokkenheid te wekken van veel verschillende inwoners en bedrijven, liefst van verschillende leeftijden, leefsituaties, achtergronden en inkomenscategorieën.
2. Ten tweede willen we in gesprek met inwoners en bedrijven over de Warmtetransitie. De gesprekken kunnen gaan over de Warmtetransitie in het algemeen en in de hele gemeente, maar kunnen zich ook toespitsen op wat dat betekent voor de eigen buurt of woning. Door in gesprek te gaan en vooral door veel te luisteren, leren we wat er speelt in de verschillende buurten, hoe inwoners en bedrijven denken over het aardgasvrij maken van woningen en gebouwen en welke vragen, ideeën en zorgen er leven.
3. Tot slot nemen we de opbrengsten van de participatiebijeenkomsten mee in het vervolgtraject van het Warmteprogramma. Hierbij spelen vragen zoals; waar moet de gemeente rekening mee houden, welke kenmerken van buurten zijn langsgesproken, welke zorgen leven er, welke actuele problemen en/of plannen spelen er in een buurt? Welke inwonersinitiatieven zijn er in de gemeente/buurten die relevant zijn voor de uitvoering van het Warmteprogramma?

4 Werkwijze en aanpak

4.1 Aanpak

Onze participatiedoelen voor het Warmteprogramma bereiken we door:

- Informeren en betrekken van inwoners via heldere, aansprekende en actiegerichte inloopavonden met informatiebanners en het organiseren van een webinar.
- Ontmoeten en consulteren van inwoners bereiken we door onze participatieavonden een open karakter te geven. Het zijn inloopavonden waar wij met minimaal vier teamleden uit het team Energie & Klimaat aanwezig waren om met inwoners in gesprek te gaan.
- Zorgen voor bekendheid en zichtbaarheid van de informatieavonden en de webinar. Hiervoor hebben we actieve doelgerichte communicatie ingezet via communicatiekanalen zoals het Rijswijksdagblad en socialmedia.

4.2 Werkwijze

Voor de participatie inzet bij het Warmteprogramma hebben we binnen de participatiemix gekozen voor het niveau **meeweten en informeren**. We hebben voor dit niveau gekozen omdat we willen inzetten op interactieve bijeenkomsten die gericht zijn op het informeren van bewoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties over het Warmteprogramma. We zoomen hierbij in op de opgave waar Rijswijk voor staat en de randvoorwaarden waar we rekening mee moeten houden (bijvoorbeeld juridische kaders en uitvoeringsaspecten).

De bijeenkomsten waren fysiek en interactief. Dit houdt in dat het inloopavonden waren waar bewoners gedurende de bijeenkomsten op elk moment naar binnen konden lopen. Tijdens de bijeenkomsten hebben we inwoners geïnformeerd over de ontwikkeling van het Warmteprogramma. Dit hebben we gedaan door de informatie die in het Warmteprogramma staat in duidelijke en korte samengevatte teksten en figuren weer te geven op 8 banners. Naast deze informatieve banners hebben we ruimte geboden aan inwoners om vragen te stellen en opmerkingen mee te geven. Ondanks dat we gekozen hebben voor het niveau **meeweten en informeren**, waren de interactieve bijeenkomsten een belangrijk moment om een beeld te krijgen van de vragen, zorgen en het enthousiasme dat leeft in de stad.

Tijdens de inloopavonden hebben we ervaren dat vragen en interesse van inwoners vooral gericht is op de praktische consequenties van de het Warmteprogramma voor hun woning. Veel gestelde vragen waren: wat gaat mij dit kosten, wanneer gaat er in mijn wijk iets gebeuren en welke aanpassingen vraagt dit in mijn woning? Daarnaast is op verschillende avonden de behoefte geuit voor een presentatie. Mede hierdoor is besloten een digitale informatieavond in de vorm van een webinar te organiseren. Deze webinar is meer toegespitst op de praktische vragen die we tijdens de inloopavonden veelvuldig zijn gesteld. Dat wil zeggen informatie gericht op wat het Warmteprogramma voor bewoners van Rijswijk gaat betekenen, wat inwoners kunnen verwachten en wat ze zelf al kunnen doen om zich voor te bereiden op de veranderingen. In vergelijking met de informatie op de banner van de inloopavonden is het beleidsmatige aspect van het Warmteprogramma in de webinar minder uitgediept.

4.3 Adviesraad Energietransitie

Het betrekken van de adviesraad Energietransitie doen we door op verschillende momenten gedurende het opstellen van het Warmteprogramma in contact te staan met de Adviesraad Energietransitie en door nog voor het vaststellen van het Warmteprogramma een formeel advies over het ontwerp Warmteprogramma te vragen aan de adviesraad.

De adviesraad Energietransitie is op verschillende momenten tijdens het opstellen van het Warmteprogramma geïnformeerd. Zo is er in maart 2025 een presentatie aan de adviesraad gehouden over de inhoud en het proces van het Warmteprogramma en heeft in juli 2025 de adviesraad de eerste conceptversie kunnen inzien om zich voor te kunnen bereiden op de formele adviesvraag over het Warmteprogramma in september 2025.

5 Overzicht communicatie en berichtgeving

Om inwoners, ondernemers en andere stakeholders te informeren over de participatieactiviteiten is een communicatieplan geschreven. In dit plan staat omschreven met welk doel, op welke manier en welk moment we communicatie inzetten voor de inloopavonden van het Warmteprogramma. De communicatie uitingen voor het warmteprogramma worden gedaan via de gemeentelijke communicatie afdeling en kanalen. Via deze kanalen wordt gecommuniceerd over veel verschillende onderwerpen. Dit betekent dat deze kanalen niet specifiek zijn toegespitst op de doelgroepen binnen de energietransitie en dat er in de planning afstemming moet plaatsvinden met andere onderwerpen. Dit heeft gezorgd voor vertraging in het tijdsplan waarop de aankondigingen voor de inloopavonden en de webinar moesten plaatsvinden. Dat de aankondigingen terecht kwamen tussen de andere uitingen van de gemeente, maakt dat deze niet direct opvielen wat mogelijk effect heeft gehad op het bereik van de inloopavonden en de webinar.

Hieronder staat een opsomming van de communicatie uitingen en momenten waarop met behulp van verschillende communicatiekanalen ruchtbaarheid is gegeven aan de inloopavonden en de webinar Warmteprogramma.

5.1 Website Rijswijk Schakelt over

Via de website van 'Rijswijk Schakelt Over' zijn in April 2025 de data van de inloopavonden gecommuniceerd. Op deze manier konden bezoekers van de website zien wanneer er op welke plek in Rijswijk een inloopavond Warmteprogramma plaats zou vinden.

Inloopavonden		
U bent van harte welkom bij één van de inloopbijeenkomsten.		
Ook wanneer u niet in de wijk woont waarvoor de bijeenkomst georganiseerd wordt, kunt u gewoon langskomen.		
U hoeft zich niet aan te melden, u kunt binnenlopen tussen 19.30 en 21.00 uur.		
Hieronder ziet u een overzicht van wanneer en waar de bijeenkomsten plaatsvinden.		
Datum:	Locatie:	Wordt georganiseerd voor deze wijken:
Dinsdag 13 mei	Centrum voor Jeugd en Gezin P. van Vlietlaan 10, Rijswijk	Eikelenburg, Hoekpolder, Ministerbuurt, Overvoorde, Presidentenbuurt, Stervoorde en Strijp
Donderdag 15 mei	Informatiecentrum Bogaard, naast de voormalige ANWB-winkel in Stadscentrum Bogaard Prins Alexanderpromenade 35, Rijswijk	Artiestenbuurt, Kleurenbuurt en Muziekbuurt
Maandag 19 mei	Huis van de stad Generaal Spoorlaan 2, Rijswijk	Huis te Lande, Rembrandtkwartier, Stationskwartier en Te Werve
Maandag 26 mei	Wijkcentrum Ottoburg Esdoornstraat 3, Rijswijk	Bomenbuurt, Cromvliet, Leeuwendaal en Oud-Rijswijk
Dinsdag 27 mei	ROC Mondriaan Brasserskade 1, Delft	Pasgeld en Vrijeban
Meer informatie		
Wilt u meer weten over aardgasvrij wonen in Rijswijk? Kijk dan op de pagina Warmtenet en aardgasvrij wonen of stuur een mail naar schakeltover@rijswijk.nl .		

5.2 Nieuwsbericht website Rijswijk.nl

Op de Website van de gemeente is per 24 april 2025 een bericht geplaatst over het doel van de inloopavonden met daarbij de verschillende data en locaties.

5.3 Rijswijks dagblad

Op 23 april 2025 is er een stuk gepubliceerd in het Rijswijksdagblad.

Inloopbijeenkomsten in Rijswijk over warmteprogramma

25 April 2025, 09:07 uur
Lokaal

De komende jaren schakelt Rijswijk over naar een duurzame toekomst. Een groot onderdeel daarvan is de manier waarop we onze huizen en gebouwen verwarmen. Nu gebeurt dat nog grotendeels met aardgas. In de toekomst willen we overstappen op andere, duurzamere warmtebronnen. Wat dit voor u betekent, vertellen we u graag tijdens de inloopavonden over I warmteprogramma, die vanaf half mei zullen plaatsvinden.

Het klimaat verandert. Daarom is het belangrijk dat we minder CO2 gaan uitstoten en minder fossiele brandstoffen gaan gebruiken. Het doel is dat in 2050 alle gebouwen duurzame warmtebronnen gebruiken voor warm water en verwarming. Ook de gemeente Rijswijk werkt i om dit doel te behalen. Op dit moment zijn we bezig met het schrijven van een warmteprogramma. Dit is een plan waarin komt te staan hoe we stap voor stap overgaan van aardgas op andere warmtebronnen. Ook staat erin welke alternatieve warmtebron het meest geschikt is voor welke wijk. Denk aan een warmtenet of volledig elektrisch. In het warmteprogramma staat straks ook wanneer de gemeente denkt dat bepaalde wijken van het af gaan.

Voorbereiden op een aardgasvrije toekomst
Ook al lijkt 2050 nog ver weg, toch is het belangrijk dat we onze woningen en gebouwen nu al voorbereiden op een aardgasvrije en CO2-neutrale toekomst. Daarom organiseren we in mei e aantal gratis inloopbijeenkomsten. Tijdens deze bijeenkomsten komt u te weten welke alternatieve warmtebron er voor uw wijk op de planning staat. Ook vertellen we waar we nu st en wat er in de toekomst nog gaat gebeuren.

Daarnaast ontdekt u wat u zelf kunt doen om uw woning of pand voor te bereiden. Bijvoorbeeld wanneer u op korte termijn uw keuken wilt verbouwen. U kunt er dan nu al voor kiezen om over stappen van koken op gas naar koken op inductie. Ook kunt u denken aan isolatiemaatregelen.

Heeft u zelf een goed idee dat bijdraagt aan het warmteprogramma? Onze collega's van team Energie en Klimaat gaan graag met u in gesprek.

Inloopavonden
U bent van harte welkom bij de inloopbijeenkomst die georganiseerd wordt voor de wijk waar i woont. U hoeft zich niet aan te melden, u kunt gewoon binnenlopen tussen 19.30 en 21.00 uur.

Hieronder ziet u een overzicht van wanneer en waar de bijeenkomsten plaatsvinden.

Datum:
Locatie:
Wordt georganiseerd voor deze wijken:
Dinsdag 13 mei
Centrum voor Jeugd en Gezin
P. van Vlietlaan 10, Rijswijk
Ministerbuurt, Stervoorde, Hoekpolder, Eikelenburg, Strijp, Presidentenbuurt en Overvoorde
Donderdag 15 mei
Informatiecentrum Bogaard, naast de voormalige ANWB-winkel in Stadscentrum Bogaard
Prins Alexanderpromenade 35, Rijswijk
Artiestenbuurt, Kleurenbuurt en Muziekbuurt
Maandag 19 mei
Huis van de stad
Generaal Spoorlaan 2, Rijswijk
Stationskwartier, Te Werve, Rembrandtkwartier en Huis te Lande
Maandag 26 mei
Wijkcentrum Ottoburg Esdoornstraat 3, Rijswijk
Oud-Rijswijk, Cromvliet, Leeuwendaal en Bomenbuurt
Dinsdag 27 mei
ROC Mondriaan Brasserskade 1, Delft
Vrijeban en Pasgeld

Meer informatie
Wilt u meer weten over aardgasvrij wonen in Rijswijk? Kijk dan op de pagina Warmtenet en aardgasvrij wonen of stuur een mail naar schakelover@rijswijk.nl.

5.4 Rijswijk Regel Recht

In Rijswijk Regel Recht zijn 4 berichten geplaatst met informatie over de avonden en data met tijdstip en locaties. In week 18, 19, 20 en week 21.

Hoe verwarmt u straks uw huis? Kom naar de Inloopavond bij u in de buurt

De komende jaren schakelt Rijswijk over naar een duurzame toekomst. Een groot onderdeel daarvan is de manier waarop we onze huizen en gebouwen verwarmen. Nu gebeurt dat nog grotendeels met aardgas, maar in de toekomst stappen we over op duurzame warmtebronnen. Hoe en wanneer we dit gaan doen, komt in een plan te staan. Dit noemen we het warmteprogramma.

Wat dit voor u betekent, vertellen we u graag tijdens de inloopavonden over het warmteprogramma. Tijdens deze bijeenkomsten komt u te weten welke alternatieve warmtebron er voor uw wijk op de planning staat. Ook vertellen we waar we nu staan en wat er in de toekomst nog gaat gebeuren.

Daarnaast ontdekkt u wat u zelf kunt doen om uw woning of pand voor te bereiden. Bijvoorbeeld wanneer u op korte termijn uw keuken wilt verbouwen. U kunt er dan nu al voor kiezen om over te stappen van koken op gas naar koken op inductie. Ook kunt u denken aan isolatiemaatregelen.

Heeft u zelf een goed idee dat bijdraagt aan het warmteprogramma? Onze collega's van team Energie en Klimaat gaan tijdens de inloopavonden graag met u in gesprek.

Inloopavonden

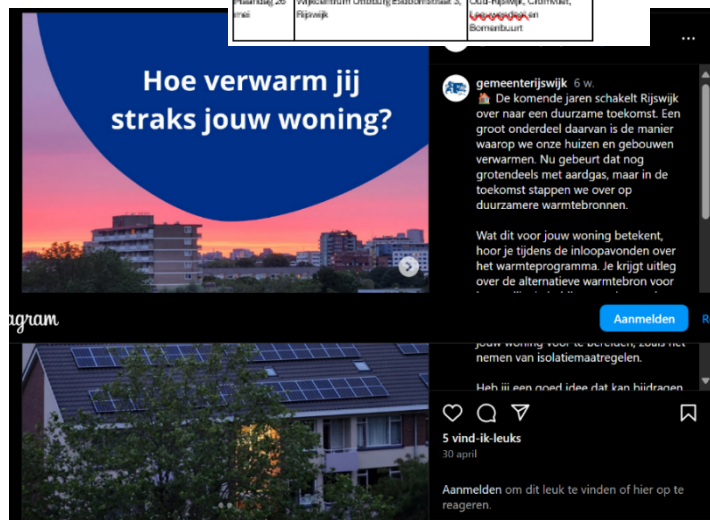
U bent van harte welkom tijdens de avond die georganiseerd wordt voor uw wijk. U hoeft zich niet aan te melden. U kunt gewoon binnenvallen tussen 19.30 en 21.00 uur.

Hieronder ziet u een overzicht van wanneer en waar de bijeenkomsten plaatsvinden. Voor meer informatie kunt u de QR-code scannen.

Datum:	Locatie:	Wordt georganiseerd voor deze wijken:
Dinsdag 13 mei	Centrum voor Jeugd en Gezin P. van Vlietlaan 10, Rijswijk	Minsterbuurt, Steenvoorde, Hoekpolder, Erpelpolder , Strijp, Presidentenbuurt en Oostvoorde
Donderdag 14 mei	Informatiecentrum Bogaard, naast de voormalige AHWIS-ruimte in Stadscentrum Bogaard Prins Alexanderpromenade 35, Rijswijk	Antaresbuurt, Kluisenbuurt en Muziekbuurt
Maandag 19 mei	Huis van de stad Generaal Spoorlaan 2, Rijswijk	Stationkwartier, Teijling, Rijnbrandkwartier en Huis te Lande
Maandag 26 mei	Wijkcentrum Oostburg Endoornstraat 3, Rijswijk	Oud-Rijswijk, Oostdijk, Erpelpolder en Bomenbuurt

5.5 Social media

- [Instagram tijdlijn bericht](#), op 30 april 2025
- Instagram en Facebook stories op 30 april 2025
- [Facebook tijdlijnbericht](#) op 2 mei 2025
- Instagram en Facebook stories op 8 mei 2025
- Instagram en Facebook stories op 19 mei 2025

5.6 Screencast scherm in de hal van Huis van de stad

Op alle screencast monitoren in het Huis van de Stad heeft van 6 t/m 27 mei een bericht gedraaid over de inloopavonden met data, tijdstippen en locaties.

5.7 Banners

Tijdens de informatieavonden zijn banners gebruikt waarop kort en bondig en met behulp van figuren plaatjes en infographics is weergegeven wat het Warmteprogramma precies inhoudt. Deze Banners zijn als bijlage 1 toegevoegd aan dit document.

5.8 Webinar

Om bewoners en ondernemers op de hoogte te stellen van de datum en het tijdstip waarop de webinar is gehouden zijn er twee communicatie momenten geweest. Deze momenten waren op 19 juni 2025 en 24 juni 2025. De kanalen en data die hiervoor gebruikt zijn, waren:

- Een bericht op Rijswijk Regelt Recht op donderdag 19 juni
- Een Facebook verhaal op donderdag 19 juni en maandag 23 juni
- Een Instagram verhaal op donderdag 19 juni en maandag 23 juni
- Een nieuwsbericht Rijswijk.nl op donderdag 19 juni

Gratis webinar: Hoe verwarmt u straks uw huis?

← Lees voor →

19 juni 2025

We werken hard aan een duurzame toekomst. Een belangrijk onderdeel daarvan is de manier waarop we onze huizen verwarmen. Nu gebruiken we daar vaak nog aardgas voor, maar dat gaat veranderen. Stap voor stap schakelen we samen over op schonere en duurzamere manieren van verwarmen.

Wat betekent dat voor u?

Hoe maakt u zich klaar voor deze stap? En hoe kunnen wij u daar het beste bij helpen? Tijdens deze gratis webinar vertellen we u meer over het warmteprogramma van de gemeente Rijswijk en komen de volgende onderwerpen aan bod:

- De mogelijke alternatieven voor aardgas, zoals een warmtenet of elektrisch verwarmen.
- De planning voor het overstappen naar duurzame warmte in uw wijk.
- Welke stappen u nu al kunt zetten, bijvoorbeeld door te kiezen voor inductie bij een keukenverbouwing, of door uw woning beter te isoleren.

Ook is er ruimte om vragen te stellen. Team Energie en Klimaat staat tijdens de webinar klaar om uw vragen te beantwoorden.

Waarom is dit nu al belangrijk?

Het jaar 2050 lijkt misschien nog ver weg, maar de overstap naar een aardgasvrije toekomst vraagt nu al om een goede voorbereiding. Daarom delen we onze plannen en horen we graag wat er bij u leeft. Samen maken we Rijswijk klaar voor een toekomst zonder aardgas.

Aanmelden voor gratis webinar

Iedereen is van harte welkom tijdens het gratis webinar op woensdag 25 juni 2025 om 19.30 uur. [Meld u aan voor het gratis webinar](#) r.f. Na registratie ontvangt u direct de deelnamelink en een dag van tevoren sturen we u een herinnering.

Heeft u geen tijd om live mee te doen? Registreer u toch, dan ontvangt u na afloop automatisch een link naar de opname van het webinar.

6 Bevindingen Participatieactiviteiten

6.1 Bereik

Er waren per informatiebijeenkomst gemiddeld tussen de 30 en 40 aanwezigen. Alleen de bijeenkomst in Stadscentrum Boogaard werd minder bezocht. Hier waren slecht 3 inwoners op afgekomen.

Voor de Webinar hadden zich 17 personen ingeschreven waarvan er 8 daadwerkelijk aanwezig waren tijdens de Webinar.

6.2 Bevindingen

De inloopavond boden ruimte voor waardevolle gesprekken. Door het open karakter en de ruimtelijke opzet liepen bezoekers rond en ontstonden vanzelf momenten waarop we met inwoners in gesprek zijn geweest. Aanwezigen hadden veel vragen over de Warmtetransitie. Onderwerpen die veel aan bod kwamen waren vragen over de aansluiting op WarmtelinQ, wat kunnen we als inwoners nu al zelf doen, wat zijn de kosten en hoe werkt een warmtenet. Samengevat waren de meeste vragen onder te brengen in de categorie haalbaarheid en betaalbaarheid. Ook kwamen enkele inwoners met ideeën en inzichten waar ze in de toekomst samen met de gemeente mee aan de slag willen gaan. Denk dan aan het opzetten van een LT-warmtenet voor een buurt of het opzetten van een warmtebedrijf. Circa de helft van de aanwezigen heeft zich ingeschreven voor de nieuwsbrief Rijswijk Schakelt Over.

Bij de webinar waren drie momenten ingebouwd waarbij deelnemers konden reageren. Hieruit kwamen 3 reacties. Deze gingen over de betaalbaarheid van de overstap naar duurzaam verwarmen, de zorgen om een mogelijke monopolypositie van het toekomstige warmtebedrijf en in welke mate de aanleg van een warmtenet zorg voor overlast in de stad. Samenvattend komen deze reacties overeen met de informatie die we hebben opgehaald bij de inloopavonden. Over het algemeen gaan de meeste vragen en zorgen van bewoners over de haalbaarheid en betaalbaarheid van de Energie en warmtetransitie.

De adviesraad Energietransitie is op drie momenten betrokken geweest bij het opstellen van het Warmteprogramma. Bij de eerste twee momenten is een presentatie gegeven over het Warmteprogramma.

Bij het eerste bijeenkomst in maart 2025 ging de presentatie voornamelijk over de opbouw en inhoud van het Warmteprogramma tot op dat moment en over het formele proces voor de ontwikkeling van het Warmteprogramma. Over de inhoud van het Warmteprogramma kwamen diverse vragen die varieerden tussen hele praktische vragen over betaalbaarheid, hoe om te gaan met diverse type woningen en of koeling nog wordt opgenomen tot zeer technische vragen over warmtekavels en Gigajoules per hectare. Hierop is door de aanwezige leden van team Energie & Klimaat zoveel mogelijk antwoord gegeven en zijn aanbevelingen van de adviesraad zoveel en daar waar mogelijk meegenomen in de verdere uitwerking van het Warmteprogramma.

Bij de tweede bijeenkomst in juli 2025 is opnieuw een presentatie gegeven aan de adviesraad en is het eerste concept Warmteprogramma vooraf met de raad gedeeld zodat zij zich al een beeld kunnen vormen voor het formele advies dat gevraagd zal worden in september 2025. Na de presentatie waren er vanuit het team dat het Warmteprogramma opstelt twee specifieke vragen aan de adviesraad.

- **Hoe kunnen we inwoners activeren om de overstap te maken naar duurzame manier van verwarmen?**
- **Hoe kunnen we effectieve ondersteuning bieden aan initiatieven in de wijk?**

De adviesraad heeft hierop diverse suggesties gedaan die wij mee zullen nemen in verdere participatie tijdens het uitvoerende deel van de Warmtetransitie.

Verder is tijdens de tweede bijeenkomst van de adviesraad een werkgroep warmteprogramma samengesteld om definitieve afspraken te maken voor het formele advies van september.

6.3 Fotoverslag inloopavonden en webinar

Informatieavond 1:

Dinsdag 13 mei 2025 Centrum voor Jeugd en Gezin
Rijswijk West.

Informatieavond 2:

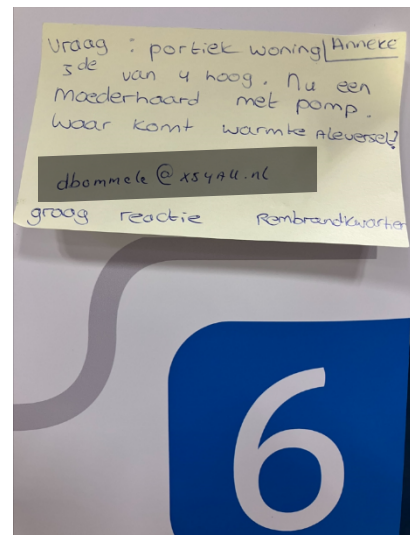
Donderdag 15 mei 2025 Informatiecentrum Boogaard
Rijswijk Centrum

Informatieavond 3:

Maandag 19 mei 2025 Huis van de Stad

Huis te Lande, Stationskwartier, te Werve, Rembrandtskwartier
(vanwege drukte geen foto van publiek)

Informatieavond 4:

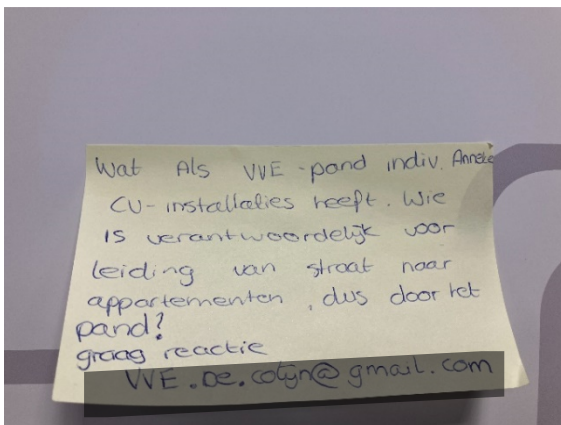
Maandag 26 mei 2025 Wijkcentrum Ottoburg

Oud Rijswijk, Leeuwendaal, Cromvliet, Bomenbuurt

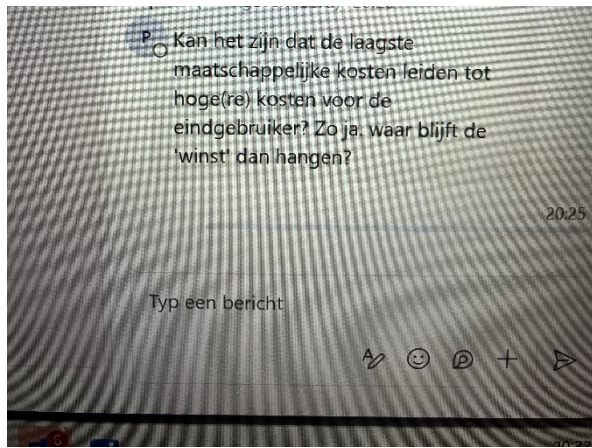
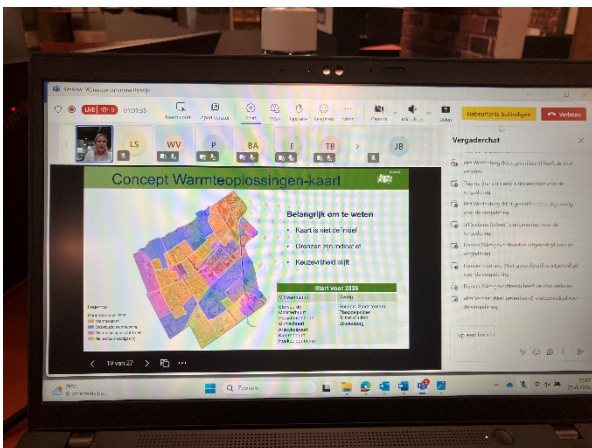
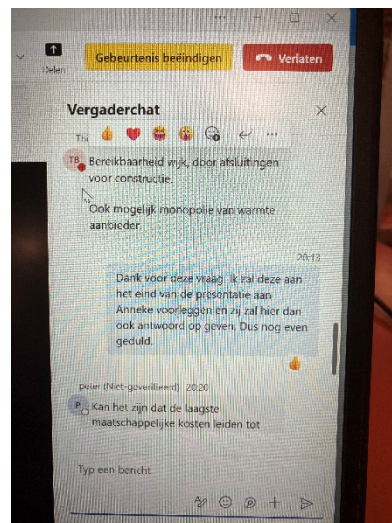
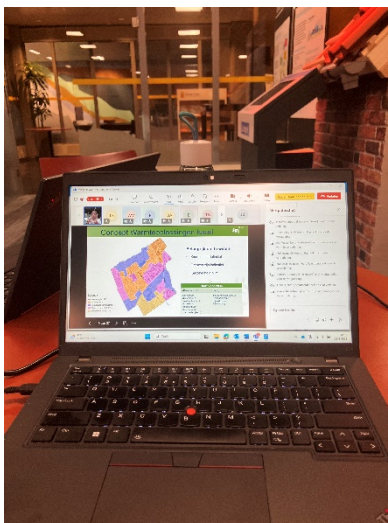
Informatieavond 5:

Dinsdag 27 mei 2025 ROC Mondriaan
Pasgeld, Vrijeban

Informatieavond 6: Webinar Warmteprogramma

Woensdag 25 juni 2025 Energy Cave aan het Kessler Park 1 in Rijswijk.
Geheel Rijswijk

7 Tot slot

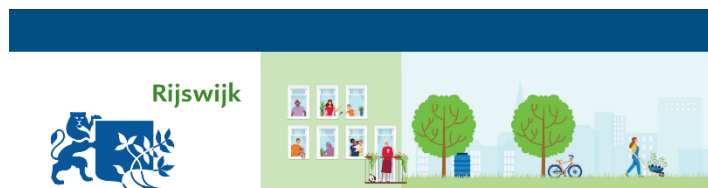
Dit participatieverslag beschrijft de opzet, doelen, en resultaten van vijf participatiebijeenkomsten en een webinar die zijn georganiseerd voor het opstellen van het Warmteprogramma.

De participatiebijeenkomsten, uitgevoerd in mei 2025, richtte zich op het informeren van bewoners over de koers die de gemeente volgens de huidige inzichten denkt te gaan volgen voor de overstap naar het duurzaam verwarmen van de bebouwde omgeving.

De informatiebijeenkomsten zijn zo verspreid mogelijk door Rijswijk gehouden om zoveel mogelijk inwoners de kans te geven om aanwezig te kunnen zijn. Door de informatieavonden een open karakter te geven is het gelukt om zowel informatie te brengen als, doormiddel van diepgaande gesprekken, informatie op te halen.

De opkomst op vier van de vijf avonden bedroeg tussen de 30 en 40 personen. Gezien onze vooraf bepaalde doelstelling is dit een goede opkomst. Vooraf is besloten de inloopavonden informierend en praktisch in te richten. Hiervoor is gekozen vanwege het visievormend karakter van het Warmteprogramma. Door de informatieavonden op deze manier vorm te geven was de verwachting dat het bereik van de inloopavonden vooral beperkt zou blijven tot mensen met een boven gemiddelde interesse in het onderwerp. Dit bleek tijdens de inloopavonden ook het geval te zijn. Met een webinar is een digitale participatiemogelijkheid geboden die tegemoet kwam aan het verzoek van een presentatie die door inwoners op de inloopavonden is geuit. Deze webinar is opgenomen en op de website van Rijswijk Schakelt geplaatst zodat bewoners die de inloopavonden en/of de webinar hebben gemist, alsnog de mogelijkheid hebben om informatie over het Warmteprogramma Rijswijk tot zich te nemen.

De waardevolle inzichten en betrokkenheid van de Rijswijkse inwoners bij de participatiebijeenkomsten en de gesprekken met en het advies van de Adviesraad Energietransitie hebben ons een completer beeld gebracht. Uit de bijeenkomsten komt naar voren dat mensen die langs zijn geweest vragen hebben over de haalbaarheid en de betaalbaarheid. We realiseren ons dat dit belangrijke randvoorwaarden zijn om aan de slag te gaan en mensen mee te krijgen in de transitie. Verder constateren we dat vragen van inwoners vooral betrekking hebben op de aanpassingen in de woning en in de buurt. Dat sluit niet altijd aan bij het visievormend karakter van het Warmteprogramma maar nemen we wel mee met onze planvorming in de toekomst wanneer de warmtetransitie meer richting de uitvoering zal gaan.

Concept Warmteprogramma

Welkom op de inloopavond

Met behulp van 8 informatiebanners proberen we u stap voor stap te vertellen wat het Warmteprogramma precies is, waarvoor het dient en wat het voor u als bewoner betekent.

Aankomend najaar komt het ontwerp Warmteprogramma ter inzage te liggen. Hierop mogen inwoners officieel reageren. Wilt u op de hoogte gehouden worden, laat dan vanavond hier uw naam en emailadres achter.

Rijswijk schakelt over.

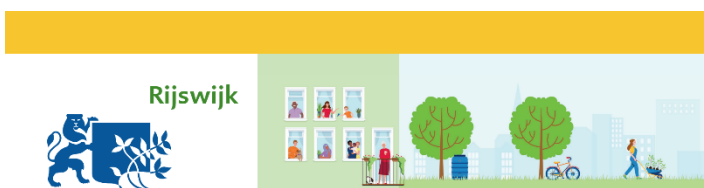
- Banner 1 **Het Klimaatakkoord**
- Banner 2 **Wat is het Warmteprogramma?**
- Banner 3 **Wettelijk kader**
- Banner 4 **Hoeveel warmte heeft Rijswijk nodig?**
- Banner 5 **Warmteoplossingen**
- Banner 6 **Uitgangspunten duurzame warmtevoorziening**
- Banner 7 **WAT-kaart Rijswijk**
- Banner 8 **Hoe nu verder?**

Vragen of ideeën?

Praat met ons! We lopen rond en gaan graag met u in gesprek. Liever iets opschrijven? Gebruik de Post-its op tafel en plak ze op de banner waar uw opmerking over gaat – daar is ruimte voor!

Rijswijk schakelt over.

Klimaatakkoord

Welke bijdrage leveren wij als gemeente?

1

Het nationale klimaatakkoord kent twee belangrijke doelen voor 2030 waar de gemeente een bijdrage aan moet leveren.

1

in 2030

zijn minimaal 1,5 miljoen woningen aardgasvrij.

Voor dit doel ontwikkelt de gemeente beleid, zoals het Warmteprogramma (voorheen Transitievisie Warmte).

In het Warmteprogramma vertelt de gemeente de plannen voor het verduurzamen én aardgasvrij maken van onze gebouwde omgeving tot 2050 en maken we concreet wat we de komende 10 jaar willen gaan doen. Het beschrijft in welke gebieden we de komende jaren aan de slag gaan en wat ruwweg de verwachte aanpak is.

2

in 2030

wekt Nederland minimaal 70% van haar elektriciteit duurzaam op.

Aan dit doel werken we vooral in regionaal verband. In de regio Rotterdam Den Haag wordt regelmatig overleg gevoerd over welke plannen elke gemeente heeft, zodat deze plannen op elkaar kunnen worden afgestemd.

Niet elke gemeente heeft bijvoorbeeld ruimte om windturbines en/of zonnepanelen op land te plaatsen. Toch moet elke regio een bijdrage leveren aan deze landelijke doelstelling.

Scan voor meer info

Energiestrategie
regio Rotterdam Den Haag

Rijswijk schakelt over.

Rijswijk

Het warmteprogramma

Wat is het en wat staat erin?

2

Het Warmteprogramma is de opvolger van de Transitievisie Warmte Rijswijk uit 2021. Het laat zien hoe Rijswijk alle wijken stap voor stap overzet op een duurzaam alternatief voor aardgas. Dat doen we met de kennis van nu.

In het programma staat:

- Welke duurzame warmteoplossing het beste past bij de meeste woningen in elke wijk. Het gaat daarbij om de warmteoplossing met de laagst maatschappelijke kosten.
- Een stappenplan voor de uitvoering.
- Wie welke rol heeft: gemeente, woningcorporaties, netbeheerder, ondernemers én inwoners.

Ook leest u welke wetten en keuzes hieraan ten grondslag liggen. En wat u nu al zelf kunt doen om u voor te bereiden op de overstap naar duurzame energie. Samen zorgen we voor een toekomstbestendig en comfortabel Rijswijk.

Hoe past het warmteprogramma in het grotere plaatje?

Het Warmteprogramma is een uitwerking van de Omgevingsvisie Rijswijk (2025). In deze visie beschrijft de gemeente hoe Rijswijk er in 2050 uit moet zien: leefbaar, groen en goed bereikbaar.

Daarbij horen belangrijke vragen, zoals:

- Hoe zorgen we voor genoeg woningen, winkels en scholen?
- Hoe bewegen we ons straks door de stad?
- En: hoe verwarmen we onze huizen en bedrijven duurzaam?

Het Warmteprogramma geeft antwoord op die laatste vraag en omvat plannen voor een duurzame warmtevoorziening in Rijswijk.

Rijswijk schakelt over. Stap voor stap én samen.

Vaststelling en actualisatie van het programma

Na het doorlopen van alle procedures wordt het Warmteprogramma vastgesteld door het college van Burgemeester en Wethouders. Naar verwachting gebeurt dit nog voor eind 2025. Daarna wordt het programma elke 5 jaar herzien. Zo blijft het aansluiten bij de nieuwste inzichten, technieken en ontwikkelingen.

Rijswijk schakelt over.

Rijswijk

Wettelijk kader

Welke wetten en regels zijn van belang?

3

Voor de overstap naar duurzame warmteoplossingen zijn twee wetten van belang.

1 Wet gemeentelijk instrumenten warmtetransitie (Wgiw)

- geeft gemeenten een aanwijfsbevoegdheid. Met de aanwijfsbevoegdheid kan de gemeenteraad – na een zorgvuldig en transparant proces – bepalen wanneer de aardgaslevering in een buurt stopt. Zo voorkomen we hoge kosten voor het onderhouden van het aardgasnet voor enkele gasaansluitingen.
- verplicht gemeenten om iedere 5 jaar een warmteprogramma vast te stellen.

Aanwijfsbevoegdheid

Gemeenten moeten de volgende stappen doorlopen om de aanwijfsbevoegdheid te kunnen inzetten:

Omgevingsplan

Een omgevingsplan vervangt het vroegere bestemmingsplan. Hierin staat wat er in een wijk of gebied mogelijk is, zoals waar gebouwd mag worden en welke regels gelden voor de openbare ruimte.

Het plan bevat onder andere:

- Kenmerken en plannen voor de wijk
- Regels voor bebouwing (soort, stijl, monumenten, archeologie)
- Regels voor gebruik van de ruimte (milieu, bomen, parkeren)

2 Wet collectieve warmte (Wcw)

- vervangt de huidige Warmtewet. Het doel van de nieuwe wet is om de ontwikkeling van nieuwe warmtenetten te vergemakkelijken en zo de energietransitie te bevorderen. De wet draagt eraan bij dat het leveren van warmte in de toekomst goed geregeld is: betrouwbaar, betaalbaar en duurzaam.
- gemeenten bepalen waar en wanneer er een collectieve warmtevoorziening komt en wijst een publiek warmtebedrijf aan. Inwoners hebben altijd de vrijheid om voor een andere warmteoplossing te kiezen, mits deze even duurzaam is.

Rijswijk schakelt over.

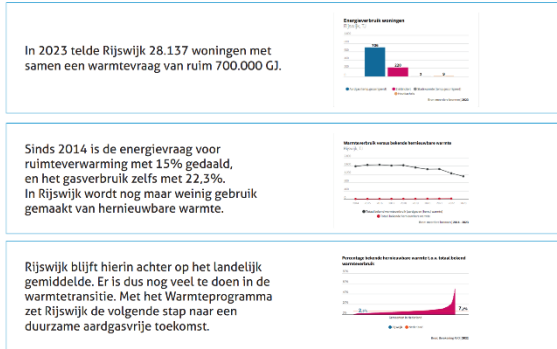
Warmtevraag in Rijswijk

Feiten en cijfers

4

Om plannen te maken voor duurzame warmte is inzicht in de warmtevraag essentieel. Hoeveel warmte is er nu en in de toekomst nodig voor verwarming van woningen in Rijswijk?

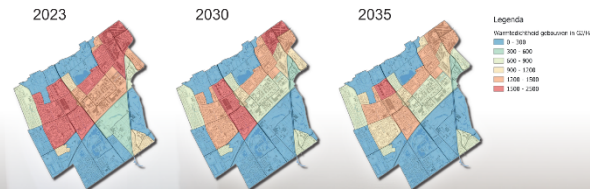
En hoe gaan we in Rijswijk op een duurzame manier in die warmte voorzien?

Isolatie, gedrag en klimaat

Onderstaande kaarten laten zien hoe de warmtevraag binnen Rijswijk zich de komende 12 jaar gaat ontwikkelen. De verwachting is dat de warmtevraag gaat afnemen. Dit komt door 3 factoren:

- isoleren van woningen en gebouwen
- bewuster gebruik van warmte
- opwarming van het klimaat

Rijswijk schakelt over.

Warmteoplossingen

Collectief of individueel

5

In sommige wijken is een collectieve warmtevoorziening mogelijk. Via een leidingstelsel in de grond wordt (warm) water geleverd aan gebouwen. Dit noemen we een warmtenet. Bewoners kunnen daar gebruik van maken of kiezen voor een individuele warmtepomp om hun huis te verwarmen.

In het Warmteprogramma gaat de gemeente Rijswijk uit van twee varianten warmtenetten:

Midden temperatuur warmtenet (< 70°C)

- Hoge warmtevraag bij minder goed geïsoleerde huizen of gebouwen
- Hoge bebouwingsdichtheid

(Zeer) lage temperatuur warmtenet (50°C of lager)

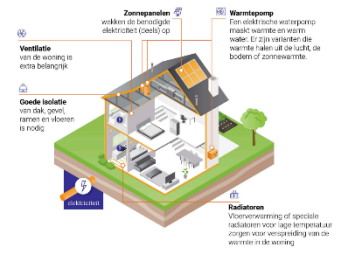
- Nieuwbouw of goed geïsoleerd huizen of gebouwen
- Lagere bebouwingsdichtheid
- Individueel opwaarderen (temperatuur verhogen) bijvoorbeeld met een warmtepomp

Individueel

Hoe werkt het?
Elke woning, gebouw of bouwblock krijgt zijn eigen warmtevoorziening. De meeste van deze individuele systemen gebruiken duurzame warmtebronnen en leveren lage temperatuur warmte.

- Voordelen**
- Lage energiekosten
 - Meer comfort in de woning
 - Onafhankelijk van een warmteleverancier
 - Liefhebbers voor een systeem
- Nadelen**
- Aan op verschillende factoren
 - Het is vaak een flinke verbouwing nodig
 - Meer ruimte nodig dan bij een collectief
 - Luchtwarmtepompen geven soms geluidsverlies

Geschied voor

Warmtenet

Hoe werkt het?
Woningbouwprojecten uit bijeen worden de grond. Hierdoor stroomt warmte van een warmtenet naar de woningen. Het is als het gasnet: heel de woning een eigen aansluiting. Er zijn allerlei warmtebronnen mogelijk en er bestaan warmtenetten op verschillende temperaturen.

- Voordelen**
- Goed weinig ruimte in de woning
 - Meestal geen verregaande isolatie noodzakelijk
 - Het zijn veel verschillende duurzame warmtebronnen mogelijk voor het warmtenet
- Nadelen**
- Als bewoner ben je afhankelijk van de warmteleverancier
 - Een warmtenet is alleen rendabel in dichtbebouwde gebieden

Geschied voor

Infographic: Warmte Transitie Meesters

Rijswijk schakelt over.

Rijswijk

Uitgangspunten

Duurzame warmtevoorziening in Rijswijk

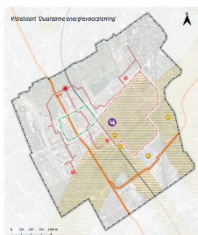
6

Voor het duurzaam verwarmen van de gebouwde omgeving baseren we als gemeente onze keuzes op 3 uitgangspunten:

1 Oplossing met de laagst maatschappelijke kosten

Maatschappelijke kosten zijn de totale gezamenlijke kosten die nodig zijn om over te schakelen op duurzame energie. Dit omvat onder meer de ontwikkeling van nieuwe bronnen, de aanleg en het beheer van infrastructuur (zoals warmtenetten), en aanpassingen aan woningen of gebouwen – bijvoorbeeld subsidie op isolatie. Om deze kosten zo laag mogelijk te houden, kijkt de gemeente naar:

- De warmtevraag per wijk
- De isolatiegraad van woningen
- De kosten voor infrastructuur
- De technische mogelijkheden per woning

2 Optimaal gebruik maken van lokale warmtebronnen

In Rijswijk en omgeving is veel duurzame warmte beschikbaar. Deze zit in de ondergrond (aardwarmte), maar komt ook door Rijswijk via een grote warmtetransportleiding (WarmteLinQ).

In Rijswijk is geen grootschalige opwek van elektriciteit mogelijk door bijvoorbeeld windmolens. Dit komt door de beperkte ruimte in de bebouwde omgeving.

Daarnaast is er op dit moment sprake van overbelasting van het elektriciteitsnet. Dit noemen we netcongestie. Hierdoor is een toenemende elektriciteitsvraag door bijvoorbeeld (een grote hoeveelheid) warmtepompen of nieuwe aansluitingen op het elektriciteitsnet een probleem. Met inzet van lokale bronnen zorgen we ervoor dat we zo min mogelijk transportcapaciteit op het elektriciteitsnet nodig hebben.

Het RSCG in Rijswijk is een uniek Park Life met toonaangevend aardgasprojecten op warm schakel gasnet kunnen worden.

3 Klimaatneutraal gas niet voor gebouwde omgeving

Klimaatneutraal gas (groen gas en waterstof) is vanwege de beperkte beschikbaarheid geen oplossing voor het verduurzamen van de gebouwde omgeving in Rijswijk.

Het klimaatneutrale gas wordt gebruikt voor de zware Industrie waar hoge temperaturen nodig zijn. Daarnaast is het een goede oplossing voor buitengebieden waar geen warmtenet beschikbaar is of voor historische centra van steden die moeilijk bereikbaar zijn.

4 We gaan pas aan de slag als:

Het betaalbaar is voor iedereen
De overstap naar een nieuwe warmteoplossing kan alleen plaatsvinden als die betaalbaar is en iedereen mee kan doen.

De wet- en regelgeving op orde is
De nieuwe wetten en regels zijn in de maak of gereed (zie banner 3). Vraag is of de wetten en regels ook in de praktijk voldoende werken om wijken van het aardgas te halen. We trekken in de regio en met Rijk samen om op te kijken of het werkt.

Illustratie: Stichting Warmtenetwerk Nederland Warmtenet Trindigspoor uitgevoerd door Dutch New Energy Research

Rijswijk schakelt over.

Rijswijk

WAT-kaart

Oplossingen aardgasvrij verwarmen

7

De WAT-kaart toont kansrijke alternatieven voor het aardgasvrij verwarmen van woningen en gebouwen in de wijken. Dit tegen de laagste maatschappelijke kosten.

Er zijn drie soorten oplossingen:

- Collectieve warmtenetten – voor straat, buurt of wijk, gebaseerd op beschikbare warmtebronnen op middentemperatuur (MT)
- Individuele warmtepompen – voor woning of gebouw. Er zijn verschillende type warmtepompen waaronder ook hybride warmtepompen.
- Combinatiegebieden – waar zowel collectieve warmtenetten op (zeer) lage temperatuur (Z) LT of individuele warmtepompen mogelijk zijn. Er is nog geen duidelijke voorkeur.

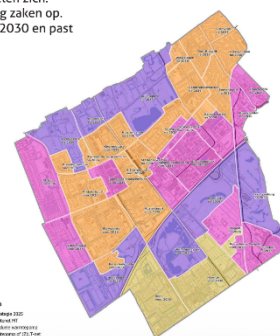

Belangrijke uitleg bij de WAT-kaart

Om de WAT-kaart goed te begrijpen, zijn vier dingen belangrijk:

- **De kaart is niet definitief.** We zitten midden in de warmtetransitie. Inzichten en technieken ontwikkelen zich. Ook tijdens inlooptijd halen we eventueel nog zaken op. De gemeente evalueert het Warmteprogramma in 2030 en past het zo nodig aan.
- **Grenzen zijn indicatief.** De kaart laat per buurt de meest kansrijke oplossing zien, maar in de praktijk kunnen grenzen anders lopen. Een straat kan afwijken of meedoen met een naastgelegen buurt.
- **Focus op gebouwen.** Het warmteprogramma gaat over het verwarmen van gebouwen (zoals woningen en kantoren) en het verwarmen van tapwater.
- **Keuzevrijheid blijft.** ook in buurten met een collectieve oplossing kunnen inwoners kiezen voor een (individueel) alternatief.

Warmtestrategie 2025-2050

Legenda
Warmtestrategie 2025-2050
Collectieve warmte (MT)
Individuele warmte (LT)
Combinatiegebied (Z/LT)
Natuurlijke warmte (Z)

Rijswijk schakelt over.

Rijswijk

Hoe nu verder?

Overschakelen - stap voor stap én samen

8

Bedankt voor uw bezoek

Heeft u nog vragen of opmerkingen? Stap dan gerust op een van de medewerkers van de gemeente af. We gaan graag met u in gesprek. Ook kunt u eventueel een opmerking of suggestie achterlaten op een post-it die u op deze banner plakt.

Wilt u op de hoogte gehouden worden?

Meldt u dan aan voor de nieuwsbrief. Aanmelden kan via de QR-code of door uw emailadres op te schrijven.

Hoe nu verder?

De gemeente werkt de komende tijd verder aan het (ontwerp) Warmteprogramma.

- Rond september 2025 start de zienswijzeprocedure op het ontwerp Warmteprogramma.
- Het ontwerp Warmteprogramma wordt gepubliceerd via de gemeentelijke website, Nieuwsblad Rijswijk en onze nieuwsbrief.
- Inwoners en ondernemers kunnen hierop een reactie geven – dat heet een zienswijze.
- De gemeente verwerkt alle zienswijzen en geeft daarbij aan of de zienswijzen leiden tot aanpassingen van het Warmteprogramma.

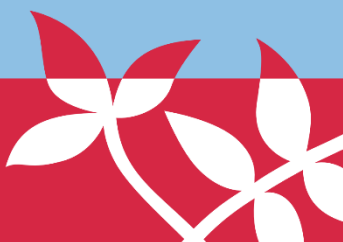
De zienswijzeperiode heeft een looptijd van zes weken. Na verwerking van reacties wordt het Warmteprogramma naar verwachting eind 2025 vastgesteld door het college van B&W.

Rijswijk schakelt over.

Plak hier uw post-it

Rijswijk schakelt over.

Bijlage 2: Data, locaties, tijdstippen en bemensing Inloopavonden

Inschrijven inloopavonden participatie Warmteprogramma					De informatie is opgedeeld in hoeken met thema's. Bij elk thema horen verschillende borden die uitleg bevatten
Dag	Tijd	Locatie	Personen	Wijken	De thema's op de avond zijn:
Dinsdag 13-05	19:30-21:00 excl. opbouw	Centrum voor Jeugd en Gezin <i>P. van Vlietlaan 10, Rijswijk</i>	1. Anneke 2. Hedser 3. Mark 4. Jeroen 5. Matthijs	Eikelenburg, Hoekpolder, Ministerbuurt, Overvoorde Presidentenbuurt, Stervoorde, Strijp	Klimaattoekoop en warmteprogramma Data op stads- en wijkniveau Warmteoplossingen Wijzigingen warmteprogramma tov TVW Aanpak van de uitvoering Planning en proces
Dag	Tijd	Locatie	Personen		
Donderdag 15-05	19:30-21:00 excl. opbouw	Informatiecentrum Bogaard Stadscentrum Bogaard <i>Prins Willem Alexander Promenade 10, Rijswijk</i>	1. Larissa 2. Marijke 3. Anneke 4. Jeroen Reserve: David	Artiestenbuurt, Kleurenbuurt, Muziekbuit	
Dag	Tijd	Locatie	Personen		
Maandag 19-05	19:30-21:00 excl. opbouw	Huis van de stad Rijswijk <i>Polderzalen (Hoekpolder)</i>	1. Anneke 2. Marijke 3. Wesley 4. Jeroen Reserve: Frank	Huis te Lande, Rembrandtkwartier, Stationskwartier, Te Werve	
Dag	Tijd	Locatie	Personen		
Maandag 26-05	19:30-21:00 excl. opbouw	Wijkcentrum Ottoburg <i>Esdoornstraat 3, Rijswijk</i>	1. Larissa 2. Anneke 3. Jeroen 4. Matthijs (onder voorbehoud) Reserve: Andrei	Bomenbuurt, Cromvliet, Leeuwendaal, Oud Rijswijk	
Dag	Tijd	Locatie	Personen		
Dinsdag 27-05	19:30-21:00 excl. opbouw	ROC. Mondriaan <i>Brasserskade 1, Delft</i>	1. Hedser 2. Kim 3. Anneke 4. Jeroen Reserve: Andrei	Pasgeld, Vrijeban	

Datum Webinar 25 juni 2025: 19:30 – 20:30 uur